

Nititur, excussit ultio digna nefas. »

798 Præses in hæc : « Natum mihi si eum luce
resignes,

Sermoni pondus res dabit ista tuo.

Virgo sub hæc : « Opus hoc meritis non debeo vestris,
Discrepat a vestra gratia tanta fide.

Sed quia tempus adest ut Christi candida virtus
Prodeat in lumen, quod petis, illud habe.

Huic igitur cellæ se subtrahat illa juvenus,

Ut magis in precibus sim studiosa meis. »

Dixit : ad hanc vocem subito foris evolat omnis
Flos juvenum, fundit virgo beata preces.

Arridet precibus votorum gratia, surgit
Mortuus, et dignos judicat igne Deos.

Huic sonat in lingua Jesus, huic Christus in ore
Est favus, in corde lumen, in aure melos.

Res nova templorum cultores incitat, urget
Mentes cura, timor concutit, ira cremat.

Omnes in solam conspirant, hanc nece dignam
Clamant, et magicis artibus esse ream.

Patris pertentant animum pro sospite noto
Gaudia, sedatur sæva doloris hiems.

Jam torpet rabies, jam detumet unda minarum,
Jam dare vult veniam, jam parat esse pius.

Parcere vult flori niveo, nisi lex, nisi vulgus,
Et nisi pontificum turbo repugnet ei.

Vincitur his pietas tantarum turbine rerum
Fracta, nec ad finem mens pia duxit opus.

Nobilis inde tamen abit hinc onerans et honorans
Aspasium, legum jure, suoque loco.

Ad populi nutum deflectens juris habenam,
Injuste tractat præsidis ille vices.

Quem dum vulgari rabies de morte molestat
Virginis, ignibus hanc imperat ille dari.

Inplendo sceleri sacrificæ accingitur, ignem
Suscitat, astipulans arida ligna rogo.

Sulphuris auxilio jejunos pascitur ignis,
Fervet et exundat flamma cruenta nimis.

O scelus ! illa caro quæ nullum noverat ignem
Mlecebræ, mediis ignibus esca datur.

Nil tamen egit in hanc præsens combustio, vires

A Est oblita suas nescia flamma sui.

Non est ausa suis in virgine viribus uli.

Sed quasi compatitur et miseretur ei.

Porro viros quosdam qui flammæ sulphure pascunt
Ignens involvit in sua jura globus.

Quæ stупeo duo sunt; nequam dox, et pius ignis,
Arbiter injustus, justaque flamma fuit.

Ignescit sacrificæ in pœnam virginis, ignis

Frigidus est et iners, nilque calor habens.

In flammæ medio, nimbo respersa superui

Nectaris, his Agnes vocibus usa fuit :

« Ipse tibi laudum refero præconia, vota

Persolvo, grates offero, fundo preces.

Cujus dulcedo, cujus dilectio, cujus

Gratia munit, amat, tutat ab hoste suos.

B Te duce tortoris contempsi lora, Carybdim

Luxuriæ, flammæ viam, juvenunque minas.

Inter tot Syrtes mihi factus es anchora, nullum,

Te duce, naufragium pertulit iste pudor.

Pro te, Christe, tuli tot amara, sed adde labori,

Digne respondens præmia justa meo.

Jam teneo quod speravi, video quod amavi,

Tango quod optavi, leta, quod emi, habeo.

Oris virginei vox ad Christum volat, ejus

Nares respersens thuris odore sui.

Post ejus mortem sic tota molestia flammæ

Torpuerit, ut nunquam viveret ignis odor.

Ignis non ausus igitur spirare, furorem,

Deponit, perdit vim, reprimitque minas.

C Turbam conturbat nova signi gratia, signum

Vidit et invidit plebs, fremitumque dedit.

In scelus Aspasium plebs urget, ut ergo cruorem

Innocuum gladius ebibat, ille jubet.

Maturat facinus tortoris dextera, pœnam

Esuriens arnat cuspis acuta manum.

Virgo cruore suo lictoris inebriat ense,

Sanguinis effusi purpura pingit humum.

Agnetis meritum triplex insigne venustat :

Munda caro, rosca passio, certa fides.

Agnum qui mundi peccatum sustulit, istis

Virtutum titulis vindicat Agna sibi.

CARMINA VARIA.

I.

Versus de astructione Romæ.

(Sunt Hildeberti Cenomanensis. Vide Patrologiæ
t. CLXXI.)

II.

799 *Responsio urbis Romæ.*

(Vide ubi supra.)

III.

Versus de sponso adversus sponsam suam.

(Vide item in Hildeberto.)

IV.

800 *Responsio sponsæ.*

(Exstat ubi supra.)

V.

Responsio judicis.

(Vide ibid.)

VI.

De laudibus Samsonis.

D. Tange manus calamum, Samsonis pinget triumphum,
De cujus titulis Gallica vernat humus.

Fasciculos tibi fac aliquos de floribus istis,

Ex his connecti sarcina magna potest.

Cereus Ecclesiæ, virtutum regia, juris

Linea, discordum fibula, Samson ave

Declaras opere, quod splendes nomine fortem

Vivere Samsonem sæcula nostra stupent.

Cujus honos, cujus laus, cujus fama sereno,

Terras infundunt lumine : vive precor.

VII.

801 *Epitaphium Urbani papæ.*

Hic vivens lux Urbis erat, nox morte peremptus.

Urbs stetit Urbano stante, cadente cadit.

Lege regens et pace fovens te, Roma, beavit,
 Servans a vitiis intus, ab hoste foris.
 Non flexit, non extulit, hunc non terruit unquam.
 Dives, fama, potens, munere, laude, minis.
 Eloquium linguam, sapientia pectus, honestas
 Mores ornabant, exteriora decor.
 Ecce per hunc Urbs sancta patet, lex nostra trium-
 phat,]
 Gentes sunt victæ, crescit in orbe fides.
 Sed citius rapitur rosa quæ plus vernat in horto,
 Sic et florentem fata tulere virum.
 Mors hominem, requies animum, cisterna cadaver,
 Solvit dura, fovet grata, profunda tegit.

VIII.

Epitaphium Ivonis Carnotensis episcopi.

Reddidit affectus patrem, doctrina magistrum,
 Regula canonicum; pontificemque gradus.
 Formosum probitas, humilem natura, verendum
 Vita serena, senem longa, pudica sacrum.
 Præsule defuncto sua tollere mos erat olim,
 Principis, hunc morem principis emit Ivo.
 Illius opem læsus, plebs dogmata, frena tyrannus,
 Sensit, egenus opes, pro grege vota Deus.

IX.

Epitaphium Senonensis episcopi.

(Est Hildeberti. Vide Patrologiæ t. CLXXI.)

X.

Epitaphium Anselmi Cantuariensis episcopi.

(Vide ibid.)

XI.

Epitaphium Senecæ.

Cura, labor, meritum, sumpti pro munere honores,
 Ite, alias post hanc sollicitate animas.
 Me procul a vobis Deus evocat, illicet actis
 Rebus terrenis hospita terra vale.
 Corpus avara tamen solemnibus accipe saxis,
 Namque animam cælo reddimus, ossa tibi.

XII.

Epitaphium magistri Guillelmi.

Gallia suspirat radio privata sereno,
 Clarius irradians sidera sidus hebet.
 Nox abit in questum, sequiturque dies sine sole.
 Fit sine Guillelmo, fit sine sole dies.
 Flevit Apollonium sua Græcia, Roma Maronem,
 Gallia Guillelmum luget utrique patrem.
 Ejus præclaret natu Normantia, victu
 Gallia, Parisius corpore, mente polus.

XIII.

Epitaphium magistri Petri.

Lucifer occubuit, stelle radiate minores,
 Cujus vos radius hebetabat ut inferiores.
 Illius occasu tandem venistis ad ortum,
 Naufragioque tulit vestrum ratis anchora portum.
 Maturus, docilis, pius, egit, prætulit, emit,
 Cursum, jus, cælum, tempore, lege, fide.

XIV.

802 *Epitaphium magistri Lamfraci.*

Vixisti, venerande Pater, sapienter et æque,
 Vixisti vivens, mors quoque vita tibi.

A Inter divitias pauper, Lamfrance, fuisti,
 Divitiis manans, pauperum amator eras.
 Per te florentes artes valere Latinar,
 Gratia de vobis ecce triumphat ovans.
 Tu latius ortu, gallosque docendo levasti,
 Te sibi primatem cardo Britannus habet.
 In terra degens cælestia mente petebas;
 Exemptus terra sidera liber adis.
 Sol Geminos deus obsederat igne diebus,
 Prompsit luna dies, nocte solutus abis.

XV.

Epitaphium regum Jerusalem.

(Vide in Hildeberto, ubi supra.)

XVI.

Epitaphium Henrici regis.

B Anglia nunc humilis, terrarum gloria quondam,
 Fluctuat, et merso remige mersa jacet,
 Quæ landum titulis toto radiabat in orbe,
 Eclipsim patitur sole relicta suo.
 Quo pereunte perit, quo sospite sospes agela
 Otia, quo stabat stante, cadente cadit.
 Legibus ille dolos, armis compescuit hostes,
 Placatis placidus, indomitosque domans.
 Felix imperio satis est feliciter usus,
 Pacis amans, clarus munere, Marte potens
 Illius interitu decus interit, intereuntque
 Otia, pax, legum sanctio, Jura, fides.
 Jam freta navigio, fora mercibus, arva colouis
 Plebs patrocinio, clerus honore caret.
 C Jam reparat iudex perjuriam, bella tyrannus,
 Fur sicam, prædo tela, celixque ratem.
 Ergo viri tanti casum gemit Anglia, cujus
 Præcipiti casu præcipitata cadit.

XVII.

Epitaphium decani Aurelianensis.

Corruit Ecclesiæ sponsus, defensor honesti,
 Mente Cato, lingua Tullius, arte Numa.
 Pax moritur moriente viro, discordia vivit,
 Regnat nequities, optima quæque ruunt.
 Mors surit, arma sonant, rerum convertitur ordo,
 Quodque prius fuerat, sit modo posterius.
 Servit libertas, cessat dare, sordet honestum,
 Torpent virtutes, vis perit, ordo jacet.
 Fraus superat, viget ambitio, dominator Erynnis,
 D Fit fremitus, crescunt scandala, bella fremunt.
 Magnanimos jactare pares et gesta tuorum,
 Et numerare tuas desine Roma tribus.
 Subdiderat Fabios animis, gravitate Camillum,
 Aulum consiliis, unicus ille sibi.
 Hic dum jura colit, libertatemque tuetur,
 Transigit innocuum dextra cruenta latus.
 O Mala mens, scelerata manus, consensio prava,
 Ictus atrox, audax impetus, horrida mens.
 Mors patriæ; mors illa fuit quæ sustulit illum,
 In cujus casu patria tota cadit.

XVIII.

Epitaphium abbatis Clara-Vallis.

(Vide in Hildeberto ubi supra.)

XIX.

Comparatio ac Incarnatione Domini.

Sol crystallus, aquæ, dant qualemcumque figuram
 Virginei partus, erudiuntque fidem.
 Si tingatur aquis et soli subjiciatur,
 Scintillas profert integer ille lapis.
 Flamme sic abluta sacro, subjectaque soli,
 Justitiæ peperit integra virgo Deum.

XX.

Versus de muneribus magorum.

Dat magus aurum, thus, myrrham. Rex suscipit
 aurum,]

Thura Deus, myrrham qui moriturus erat.
 Thus orando damus, aurum sapiendo superna,
 Myrrham cura carnis mortificatur opus.

XXI.

803 *Ejusdem argumenti.*

(Vide in Hildeberto, Patrologiæ t. CLXXI.)

XXII.

De triplici domo justorum.

(Vide ibid.)

XXIII.

De triplici domo hominum.

Trina domus nobis, lar, tumba polusque paratur.
 Ligna larem, ligo sarcophagum, devotio cœlum
 Preparat, occasus comes in lare; vermis in urna,
 Angelus in cœlo, Lar poenæ, tumba sopori.
 Cœlum lætitiæ, diversa sorte dicantur,
 Culpa priora duo, dat gratia sola supernum.

XXIV.

Versus de rota Fortunæ.

(Est Hildeberti. Vide ibid.)

XXV.

Quod parum valent artes sine pecunia.

(Vide ibid.)

XXVI.

804 *Versus de mala femina.*

(Vide ibid.)

XXVII.

De divite cupiente et paupere avaro.

Quis dives? Qui nil cupit. Et quis pauper? Avarus.
 Quid sapientis opus? Non velle et posse nocere.
 Quid stulti proprium? Non posse et velle nocere.
 Quæ dos matronæ pulcherrima? Vita pudica.

XXVIII.

De ore, visu et mente.

Tres sibi convivas quærit, tria fercula præsens
 Mensa parat, sola nomine, trina datis.
 Os, visum, mentem, pascit, juvat, instruit escis,
 Pictis exemplis, singula quemque docent.
 Os sibi vult escas, lactatur imagine rerum
 Visus, in exemplis fercula mentis habe.
 Ægris prima, secunda pigris, sed tertia doctis
 Mensa placet, vires, otia, dogma parans.

XXIX.

Logogryphi et ænigmata.

Me variando nimis commendat syllaba trina,
 Primam deme mihi, pro conjuge pugno Latina.

A Si media caream, non indigeo medicina,
 Si rapias linem, non est in ventre ruina.

Quam resecare solet ex arbore sæva securis,
 Syllaba hinc manet, ex quinque notata figuris.

Vir fiet, si tu linem de nomine pellis,
 A mutetur in O, vix est in mille puellis.

Montes excelsi: tollatur montibus L. Si
 Vivunt, mellificanti, qui possunt dicere, dicant.

Corda puellarum fascivis urgeo morbis,
 Verte retro nomen, totus mihi serviet orbis.

Debeco tormenta peccantibus ad mala pronis,
 B rapta caream; dicar res apta colonis.

Cuidam præbet avi fuscum natura colorem;
 Illi subtrahere cor, albedine vincet olorem.

Ars fundum murum pariter tectum mihi jungit,
 B De mutetur in ha, piscem cuspis mea pungit,

Vita mihi ridet, juvenili gaudeo flore,
 E cadat in nihilum, nimium fervesco calore.

Dat mihi rima viam, diversa curro caverna,
 Littera prima cadat, tenebras expello lucerna.

Dum volo, littera sit, volitans sum proxima Phæbe,
 Si caput abscindas, tibi rustica turba placebo.

Non sine gramma tamen scriptorum servio pennis,
 Verbo Romano nomen mihi pene bipennis

Sum scintilla mali, quæ bellis incito corda,
 L mihi jungatur, jam dulci persono corda.

B vice R posita, si littera D rapiatur,
 Piscis ero, per quem vivens homo sæpe voratur.

Reges exornat ex piscis tincta cruore,
 L mutetur in R natat in pede, garrit in ore.

C Displiceo paci, lethales quero ruinas,
 S vertatur in E nautarum mergo carinas.

805 In silvis orior, depellor in æquora flatu.
 N. mihi deme, meo sulcabitur aura volatu

Ad me promendum mater gallina laborat,
 Um mutetur in Is, me candida lana decorat.

Sum cortex grani quem desert undique ventus,
 P caream, de me ludet lasciva juvenus.

Me pede bis biuo summus jubet ire Creator,
 Syllaba hinc cadat sine me lit nemo viator.

In speciem pasco visum, nares in odorem,
 A. de me tuleris facies de flore liquorem.

Stercora semper amo nequeo spectare seorsum,
 Persto quod ante fui quavis sim versa retror-
 sum.]

D Sex costis et ter septem circumdor ocellis,
 M vice T posita, pellor feriorque procellis.

Vinum potanti nascens de vite ministro,
 V formetur in E, sum nomine plena sinistro.

Sum fluvius Troiæ regio me Troica potat,
 X pellatur ab S, me Christus in æthere dotat.

In quemdam me Pythagoras divisit hiatum,
 Ara me duplicem ritus parat iste meatum.

Amplector corpus vestes astringo fluentes,
 Zo vertatur in M, succendo cupidine mentes.

Teste sono duplex sum simplex teste figura,
 Primam conjugo partem cum parte futura.

De lignis texor, me fur aperire laborat,
 M conjuge mihi, me dives avarus adorat.

- Terne terna sonat in eadem littera parte.
Tertia sextæ, quinta secundæ, primaque quartæ.
- In lauro residens bis sex voltare columbas,
Aspiciens dedit hunc forte columba sonum.
- Si numerus duplici bis cresceret ordine vester,
Essetis centum me volante simul.
- Ut te non lateat volitantis summa cohortis,
Ex triginta tribus constitit illa cohors.
- Bis sex convivis bis senos divide panes,
Cleris, agricolis militibusque simul
- A Liba duo clerum, libi pars quarta colonum,
Dimidius panis militis ora cibet.
- Ut tot sint homines quam panes, sint tibi quinque
Cleri, ruricolæ, duo, solus æques.
- Ædificat centum graduum collectio scalam,
In primo residet sola columba gradu.
- Post binæ volucres, tres postea, quatuor inde:
Centenos numerus ordinat iste gradus.
- Consulni summam cum quinquaginta columbis,
Quinque columbarum millia summa tenet.

INDEX RERUM ANALYTICUS.

A

- Aaron typus episcoporum, 386. Idem est qui idolum fabricavit, 680. Aaron usus est feminalibus lineis, 421.
- Abias rex reprobatus, 367.
- Abigail in flectendo David prudentia, 501.
- Abrahæ ac Saræ castitas, 518.
- Absalon fuit figura generis humani, 323. Absalon commisit incestum, 616.
- Acham filii Carmi punitio, 532.
- Activa vita, 522.
- Adam scienter ac voluntarie peccavit, 373. Idem se excusavit de peccato commisso, 670. Quomodo scierit bonum et malum, 490. Adam sibi et nobis vere nocuit, 254. Adam penitentiam egit et salvatus est, 358 et seqq., 496. Adam eo modo fuerit seductus, 346, 352.
- Adolescentia libidinibus obnoxia, 469.
- Adolescentularum qualia sint ingenta, 119.
- Adoratio qua B. Joannes adorare voluit Angelum, 193.
- Adulatio perniciosum est et damnosum venenum, 536, 537, 598.
- Ægyptios recte spoliarunt Israelitæ, 531, 532.
- Ætatum singularum generis humani consideratio, 340, 490. Ætates hominis sunt sex, 490.
- Ager regalium sepulcrorum quis fuerit, 377.
- Aldegondi virgini velamen impositum, 719. Aldegondi præest Malhodiensi monasterio, 790.
- Aldetrudis et Maldebertha filia S. Waldetrudis, 772.
- Alvensis monasterii constructio, 776.
- Aloes virtus ac proprietates, 229.
- Amandi vita, 709.
- Amantium in loquendo eclipses, 191.
- Amare Deum omnes curamus, 239.
- Amastias rex malus, 367.
- Amatorum lascivientium astutiæ, 566.
- Amazones feminalia habuerunt, 423.
- Ambitione nil agendum sed electione, 390.
- Amicitia utilitati præferenda, 530.
- Amico benefaciendum, 624.
- Amor quorundam non ordinatus, 166. Amoris divini virtus, 168. Amor naturalis non est prohibitus, 236.
- Anachoretæ monachi, 459. Anachoretæ meliores cognovimus, 460.
- Anaglypha quid sint, 297.
- Ananiæ et Saphiræ mors quare, 184, 190.
- Angelorum bonorum scientia qualis, 415. Angelis cadentibus homines succedent, 163, 183. Angeli simul totum sciunt, 173. Angeli dati custodes hominibus, 189. Angeli mysteria gratiæ non sciunt vi suæ naturæ sed solius gratiæ, 238. Angelorum locutio, 543. Angelus cur Tobiam ducit, curque dixerit se esse Ananiam Azariæ magni illum, 500. Angelorum non omnium casus, 251, 655.
- Angustiæ significantur per tenebras, 674.
- Anima mulieri comparatur, 672. Anima appellatur cœlum, 690. Anima loquax assimilatur avi discolori, 557.
- Animæ sanctorum vident Deum, 137.
- Antichristi facinora, 477.
- Apis signum virginitatis et fecunditatis, 719.
- Apogryphum quid importet, 745.
- Apostata quis dicendus, 479.
- Apostoli dicuntur adolescentulæ, 188. Apostoli custodes murorum Hierusalem, 539. Apostolorum constantia, 562. Apostoli usi sunt soleis, 532. Apostolorum gaudium

- in tribulationibus, 668. Apostolorum potestas, 440, 534. Apostoli idiotæ assumpti, 403. Apostoli de ignorantia scripturarum reprehensi, 464. Apostolis nihil habentibus nil deerat, 418. Apostoli vixere cælibes, 429, 430. Apostolis convenientia præcepta, 429. Apostolorum fuga in adversis, 630.
- Aquila duas Scripturarum sacrarum translationes fecit, 378.
- Arca fuit figura corporis Christi, 386.
- Artium liberalium laus, 411.
- Athenarum laus ex philosophia, 587.
- Atlas fuit astrologus magnus, 586.
- Augustinus quadraginta annis exercitatus in sacris litteris, 371. Doctor egregius, 372. Augustini vita tota ac mores ejus, 691 et seqq.
- Augusti Cæsaris in Cinnam clementia, 614.

B

- Baculus pastoralis quid significet, 61.
- Babylon typus inferni, 654.
- Balnea vitanda monacho, 455.
- Baltidis uxoris Clodovæi regis liberalitas, 789.
- Baptismus Joannis diversus a baptismo Christi, 440.
- Baptizandum unctio, 133. Baptizans cur in fontem insufflet, 578.
- Barisicum donatum B. Amando, 727.
- Bavo (S.) in monasterio vivit, 717.
- Beatitudo nulli tribuitur in hac vita, 177, 260. Beatitudo datur solis bene viventibus, 302.
- Beatorum mortes diversæ, 72.
- Benedictus (S.) non legitur fuisse presbyter, 449.
- Benefaciendum ingratis, 611.
- Bernardus (S.) charus summo pontifici, 44.
- Blandini monasterii constructio, 717.
- Bona Spes gaudet patrocinio B. Mariæ, 132. Dona spiritualia communicata non minuuntur, 400. Boni malis sunt ad salutem utiles, 200. Bonorum memineris in consolationem malorum, 142.

C

- Cadmus litterarum deportator, 586.
- Calix significat passionem, 79.
- Campanarum usus, 582.
- Canis lingua, verba Sapientis, 558.
- Cantica canticorum multi exposuerunt, 101. Cantica canticorum habent Spiritum sanctum pro auctore primario, 288. Pro secundario autem Salomonem, 104, 187, 564.
- Capræ instinctus naturalis, 171.
- Captivus Israel, 630.
- Caro Christi quotidie immolatur in altari, 303, 307.
- Carne et sanguine Christi saturamur, 305.
- Carnales affectus virtuti contrarii, 660.
- Cedar quis fuerit, 527.
- Ceræ usus non fuit in tabernaculo vetere, 572.
- Cervorum conatantium miris instinctus, 171.
- Charitatis vis ac efficacia, 240.
- Charitas præcellentior fide et spe, 149. Charitas est virtutum claritas, 65. Charitate omnia fiunt communia, 83. Charitas est radix omnis meriti, 314. Charitas dicitur calculus ignitus, 595. Charitas est finis præcepti, 544. Charitas obedientiæ juncta, 486.
- Christianus quis censendus sit, 476.
- Christus vox est Dei et hominis, 117. Christus ut con-